

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУДОВОГО ПРАВА

Матеріали X міжнародної
науково-практичної конференції

(25 квітня 2025 р.)

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО
Кафедра кримінального процесу

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА
КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Кафедра юстиції

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Кафедра організації судових, правоохоронних органів та адвокатури
НІМЕЦЬКО-УКРАЇНСЬКЕ ОБ'ЄДНАННЯ ЮРИСТІВ
ГО «СТАЛЕ ПРАВОСУДДЯ»

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУДОВОГО ПРАВА

Матеріали X міжнародної науково-практичної конференції

(25 квітня 2025 р.)

Харків
«Право»
2025

Відповідальна редакторка *Л. М. Москвич*

Актуальні проблеми судового права : матеріали X міжнар.
А43 наук.-практ. конф. (25 квіт. 2025 р.) / [відп. ред. Л. М. Москвич] ;
Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, Каф. кримін. процесу ;
Навч.-наук. ін-т права Київ. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка, Каф. юстиції ;
Нац. ун-т «Одеська юрид. акад.», Каф. орг. суд., правоохорон.
органів та адвокатури ; Нім.-Укр. об-ня юристів ; ГО «Стале правосуддя». –
Харків : Право, 2025. – 376 с.

ISBN 978-617-8612-04-7

Збірник містить матеріали Десятої міжнародної науково-практичної конференції з актуальних проблем судового права, у якій взяли участь відомі вітчизняні та зарубіжні науковці та практики. Організаторами заходу виступили кафедра кримінального процесу Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, кафедра юстиції ННІ права Київського національного університету імені Тараса Шевченка, кафедра організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», Німецько-Українське об'єднання юристів і ГО «Стале правосуддя». В основу видання покладено доповіді, виголошені учасниками конференції, які торкаються різноманітних аспектів судового права.

УДК 349.42

Матеріали викладено в авторській редакції.
Відповідальність за їхню якість, достовірність,
відсутність текстових запозичень несуть автори.

Відеозапис конференції за посиланням:

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2025

ISBN 978-617-8612-04-7

© ТОВ «Видавничий дім «Право», 2025

Отже, удосконалення механізмів протидії процесуальним зловживанням є необхідною умовою для забезпечення справедливого, своєчасного та ефективного розгляду справ. Запровадження чітких санкцій, посилення контролю за дотриманням строків та підвищення правової обізнаності учасників процесу сприятиме зменшенню випадків затягування судового розгляду і забезпечить належне функціонування судової системи. Лише через комплексний підхід можна досягти значних результатів у боротьбі із зловживаннями та створити сприятливі умови для реалізації принципів правової держави.

Список використаних джерел:

1. Цивільний процесуальний кодекс України : Кодекс України від 18.03.2004 № 1618-IV : станом на 1 квіт. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>

2. Ухвала П'ятихатського районного суду Дніпропетровської області від 27.12.2023 у справі № 190/261/22. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua>

3. Кримінальний процесуальний кодекс України : Кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI: станом на 26 груд. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія» Кісліцина І. О.

Панчощенко О. С.

*студент 1-го курсу факультету
адвокатури та антикорупційної діяльності
Національного університету
«Одеська юридична академія»*

ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ СУДОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Судова влада є одним із ключових елементів демократичного суспільства, що гарантує верховенство права та захист прав і свобод люди-

ни. В умовах трансформаційних процесів в Україні питання ефективного функціонування та подальшого реформування судової системи набуває особливої актуальності. З урахуванням європейських стандартів та рекомендацій Венеційської комісії, Україна продовжує впроваджувати кроки з метою забезпечення незалежності, прозорості та підзвітності судової влади.

Ковач Я. визначає, що перманентний характер судової реформи в Україні вимагає постійного моніторингу її наслідків як з боку громадськості, так і з боку правників. Саме тому питання сучасного стану судової реформи, невирішених проблем та можливих шляхів їх подолання потребують особливої уваги в межах цього наукового дослідження[1].

Початок сучасної судової реформи в Україні можна віднести до 2014 року, після Революції Гідності, коли в суспільстві було сформовано запит на оновлення судової влади. Відправною точкою стала Стратегія реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів, затверджена Указом Президента України №276/2015 від 20 травня 2015 року.

Однією із найпріоритетніших задач за Стратегією розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2024–2027 роки вважається заповнення вакансій суддів, зокрема доукомплектування Конституційного Суду і Верховного Суду, а також удосконалення роботи Вищої ради правосуддя (ВРП), Вищої кваліфікаційної комісії суддів (ВККС) щодо оцінки суддів[2].

У 2024 році Офіс Президента України завершив підготовку нової Стратегії розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2024–2029 роки (далі-Стратегія), яка стала вже другою за період каденції Президента Володимира Зеленського[3]. Попередня стратегія (2021–2023 р.р.) була реалізована лише частково з огляду на низку як об’єктивних, так і політичних чинників. Нова стратегія передбачає втілення масштабних та амбітних цілей, які, за умови їхньої ефективної реалізації, здатні суттєво трансформувати архітектуру судової влади.

Серед ключових положень документа варто виокремити пропозицію розширити повноваження Вищої ради правосуддя, що потенційно може посилити її роль як основного органу суддівського врядування. Водночас, викликає занепокоєння тенденція до зменшення впливу Ради суддів України, яка поступово позбавляється ключових управлінських функцій і дедалі більше обмежується виконанням виключно технічних завдань.

Окремої уваги заслуговує ініціатива щодо підвищення прозорості процедур обрання суддівського корпусу, зокрема шляхом проведення з'їздів суддів у форматі онлайн із забезпеченням можливості участі та голосування для всіх діючих суддів України. Разом із тим, дана ініціатива стосується виключно з'їздів суддів, хоча подібні демократичні механізми могли б бути застосовані й до інших суб'єктів формування Вищої ради правосуддя – зокрема конференції прокурорів або з'їзду адвокатів.

Загалом, Стратегію 2024–2029 років можна охарактеризувати як документ, що містить як прогресивні підходи до удосконалення правосуддя, так і положення, які потребують широкого професійного та громадського обговорення. Успішність її реалізації значною мірою залежатиме від політичної волі, правової відповідальності учасників судової реформи та рівня залучення суддівської спільноти до прийняття рішень.

У 2025 році реформування судової системи України є ключовим елементом на шляху до європейської інтеграції та зміцнення верховенства права. Цей процес охоплює низку стратегічних ініціатив, спрямованих на підвищення ефективності, прозорості та незалежності судової влади.

У Стратегії розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2024–2029 роки одним із пріоритетних завдань визначено чітке функціональне розмежування повноважень між Верховним Судом і Конституційним Судом України. Зокрема, йдеться про розмежування компетенцій у питаннях офіційного тлумачення Конституції України та визначення відповідності їй законів і нормативно-правових актів.

У контексті реформування Верховного Суду, автори Стратегії наголошують на його ключовій ролі як суду права, відповідального за єдність і сталість судової практики. Для забезпечення цієї функції планується вдосконалити процесуальні механізми, зокрема – посилити касаційні фільтри з метою зменшення надмірного навантаження на суд. Серед довгострокових завдань також передбачено реорганізацію структури Верховного Суду із забезпеченням гарантій суддівського статусу.

Окрему увагу приділено створенню процесуальних засобів, що дозволять Верховному Суду впливати на єдність судової практики навіть у тих випадках, коли справа не підлягає касаційному оскарженню. Запропоновано розширити застосування письмового провадження у касаційних інстанціях для адміністративного, кримінального та господарського судочинства, а також удосконалити інститут зразкової справи

й розглянути можливість його впровадження у цивільному та господарському процесі.

У межах внутрішньої організації Верховного Суду значна увага зосереджена на удосконаленні діяльності Великої Палати. Ідеться про запровадження її власного Регламенту, а також перегляд механізмів і підстав для відступу від усталених правових позицій. У зв'язку зі зменшенням чисельного складу суддів Верховного Суду, викликаного відставками, Стратегія передбачає проведення нового конкурсу для укомплектування касаційних судів.

Окрім інституційних аспектів, Стратегія охоплює і питання доброчесності суддівського корпусу. Заплановано систематичний моніторинг способу життя суддів Верховного Суду, перевірку їхніх декларацій доброчесності, а також декларацій родинних зв'язків, що має на меті підвищити рівень прозорості та довіри до вищої ланки судової системи.

У межах реалізації Стратегії розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2024–2029 роки передбачається створення нового спеціалізованого органу – Вищого адміністративного суду України. Компетенцією Вищого адміністративного суду стане розгляд публічно-правових спорів, сторонами в яких виступають ключові органи державної влади – Верховна Рада України, Президент України, Кабінет Міністрів, міністерства, інші центральні органи виконавчої влади, а також Національний банк України.

Крім того, у державної влади залишається намір створити Вищий суд з питань інтелектуальної власності. Процес конкурсного добору суддів до цього суду розпочався ще у 2017 році, однак досі не завершений, що вимагає оновлення підходів до формування відповідного складу суддів та організаційного запуску суду як ключової інституції в сфері правової охорони інтелектуальних прав.

Однією з новацій, передбачених Стратегією, є розвиток суддівської спеціалізації у судах першої, апеляційної та касаційної інстанцій. Зокрема, йдеться про запровадження внутрішньої спеціалізації суддів, що дозволить підвищити ефективність і фаховість розгляду окремих категорій справ.

Реформування судової влади в Україні, передбачене Стратегією розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2024–2029 роки, має комплексний і багатовекторний характер. Пропоновані новації спрямовані як на оновлення інституційної структури судової системи, так і на вдосконалення процедур добору суддів, підвищення

ефективності діяльності ключових судових органів та зміцнення засад суддівської доброчесності.

Водночас запропоновані положення викликають певні дискусії. Реалізація зазначених реформ потребуватиме не лише політичної волі, а й належного ресурсного, організаційного та законодавчого забезпечення. Успішне впровадження оновленої стратегії дозволить істотно підвищити ефективність, прозорість і довіру громадян до судової системи як однієї з основ демократичної правової держави.

Список використаних джерел:

1. Ковач Я. Судова реформа в Україні: сучасний стан, проблеми та можливі шляхи їх вирішення. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 32(2), 419–439. <https://doi.org/10.32631/vsa.2024.2.32>

2. Реформа судової системи в Україні: Огляд останніх змін, проблеми та перспективи. URL: <https://pravoedelo.ua/reforma-sudovoyi-systemy-v-ukrayini-oglyad-ostannih-zmin-problemy-ta-perspektyvy/>

3. Нова стратегія судової реформи: що влада планує зробити з правосуддям до 2029 року. URL: https://sud.ua/uk/news/publication/310626-novaya-strategiya-sudebnoy-reformy-cho-vlast-planiruet-sdelat-s-pravosudiem-do-2029-goda?utm_source=chatgpt.com

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», доцент Храпенко Олена Олегівна

Попадич О. А.,
*студент 2 року навчання ОС «Магістр»
Навчально-наукового інституту права
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка*

ПРИНЦИП СПРАВЕДЛИВОСТІ ДИСЦИПЛІНАРНОГО ПРОВАДЖЕННЯ ЩОДО СУДДІ

Принципи відіграють визначальну роль, адже вони є основоположними засадами, на яких будується вся система правових норм. Вони

Мозгальов В. Ю.

ПРОБЛЕМИ ПЕРЕХІДНОГО ПРАВОСУДДЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ ЗА КРИМІНАЛЬНИМИ ПРАВОПОРУШЕННЯМИ, ПЕРЕДБАЧЕНИМИ СТ. 263 КК УКРАЇНИ	261
--	-----

Нечай В. О.

ФАКТОРИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ РОБОТИ ВЕРХОВНОГО СУДУ	266
---	-----

Опаленик Л. І.

ЗЛОВЖИВАННЯ ПРОЦЕСУАЛЬНИМИ ПРАВАМИ ЯК ПРИЧИНА ЗАТЯГУВАННЯ СУДОВОГО РОЗГЛЯДУ: МЕЖА МІЖ ПРАВОМ НА ЗАХИСТ І НЕДОБРОСОВІСНОЮ ПОВЕДІНКОЮ УЧАСНИКІВ ПРОЦЕСУ	269
--	-----

Панчошенко О. С.

ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ СУДОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ	272
---	-----

Попадич О. А.

ПРИНЦИП СПРАВЕДЛИВОСТІ ДИСЦИПЛІНАРНОГО ПРОВАДЖЕННЯ ЩОДО СУДДІ	276
--	-----

Рева М. В.

ПРАВО НА СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ В РІШЕННЯХ ЄСПЛ	281
---	-----

Романовська А. Р.

ПЕРСПЕКТИВИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ЩОДО ДИСЦИПЛІНАРНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПРОКУРОРІВ	284
---	-----

Сайдова Валерія

ОБМЕЖЕННЯ ПРАВ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ НА СВОБОДУ ПЕРЕСУВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	287
---	-----

Собко Є. В.

ПРОБЛЕМИ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ СУДОЧИНСТВА: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ УКРАЇНИ	292
--	-----

Сокалюк Дмитро

ЮРИСДИКЦІЯ СПОРІВ ПРО ВИЗНАННЯ ПРОТИПРАВНОЮ БЕЗДІЯЛЬНОСТІ БАНКУ ЩОДО НЕЗАВЕРШЕННЯ ВАЛЮТНОГО НАГЛЯДУ ОПЕРАЦІЇ З ЕКСПОРТУ АБО ІМПОРТУ ТОВАРУ	294
---	-----